

Чинники розбіжностей показників зовнішньої торгівлі (за даними НБУ та Держстату)

Національний банк України

Київ, 2022

Головне

- Розбіжності між даними Національного банку України (НБУ) та Держслужби статистики України (Держстату) щодо зовнішньої торгівлі в основному пов'язані з різними методологічними підходами та ступенем охоплення статистикою зовнішньоторговельних операцій
- Дані ДССУ коригуються Національним банком на:
  - обсяги товарів для переробки, перерахунок імпорту з цін CIF до цін FOB,
  - оцінку неформальної торгівлі,
  - обсяги витрат подорожуючих, комп'ютерних та інших послуг в розділі «Послуги»;
  - інше
- В 2021 році від'ємне сальдо неформальної торгівлі (оцінено в -1.8 млрд дол. США) та витрат на подорожі (-4.1 млрд дол. США) частково компенсувалося додатнім сальдо комп'ютерних послуг (3.5 млрд дол. США) та інших коригувань (0.8 млрд дол. США)
- Для складання національних рахунків (розрахунку ВВП) Держстат використовує дані платіжного балансу
- *Детальна інформація щодо узгодження даних Держстату та показників платіжного балансу щоквартально оприлюднюється на Офіційному інтернет-представництві НБУ у розділі «Статистика зовнішнього сектору, Платіжний баланс, Зовнішня торгівля»*

За даними Держстату сальдо зовнішньоторговельного балансу у 2021 році було від'ємним на рівні -0.7 млрд дол. США, тоді як за даними платіжного балансу – на рівні -2.3 млрд дол. США.

Розбіжності між даними у 2021 році, млн дол США:

	Держстат	НБУ	НБУ- Держстат	%
Товари та послуги (ЗТБ) *				
експорт	79 718	81 761	2 043	2,6
імпорт	80 401	84 034	3 633	4,5
сальдо	- 683	- 2 273	- 1 590	-
Товари + послуги				
експорт	81 246	81 761	515	0,6
імпорт	80 411	84 034	3 623	4,5
сальдо	835	- 2 273	- 3 108	-
Товари				
експорт	68 089	63 130	- 4 959	- 7,3
імпорт	72 817	69 692	- 3 125	- 4,3
сальдо	- 4 728	- 6 562	- 1 834	-
Послуги				
експорт	13 157	18 631	5 474	41,6
імпорт	7 594	14 342	6 748	88,9
сальдо	5 563	4 289	- 1 274	-

Особливості публікації даних зовнішньоторговельного балансу Держстату:

* Для виключення подвійного рахунку вартість експорту-імпорту товарів і послуг корегується на вартість послуг з перероблення

Статті «Товари» та «Послуги» платіжного балансу та однойменні показники зовнішньоторговельного балансу мають різну методологічну основу, яка відповідає затвердженим міжнародним стандартам

Складання платіжного балансу

Згідно з методологією

- Міжнародного валютного фонду Керівництво з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції, 6-е видання, 2009

Ведення зовнішньої торгівлі та складання зовнішньоторговельного балансу

Згідно з методологією

- Статкомітету ООН Керівництво зі статистики міжнародної торгівлі товарами, 2010 рік
Керівництво зі статистики міжнародної торгівлі послугами, 2010 рік

Врахування товарів для переробки (давальницької сировини, готової продукції, виготовленої з неї) та послуг з переробки:

	Платіжний баланс (НБУ)	Зовнішньоторговельний баланс (Держстат)
Товари та послуги	Товари + послуги	Товари + послуги – вартість послуг з перероблення
Товари – товари для переробки	Виключаються	Включаються
Послуги Послуги з переробки	Включаються	Включаються

При складанні платіжного балансу передбачено цілий ряд коригувань (таблиця 10.2 КПБ6), метою яких є узгодження даних зовнішньої торгівлі (ДССУ) з методологією платіжного балансу

2021 рік

НБУ – Держстат, млрд дол. США	Експорт	Імпорт	Сальдо
<i>Товари і послуги (ЗТБ)</i>	<i>2,0</i>	<i>3,6</i>	<i>- 1,6</i>
Товари + послуги	0,5	3,6	- 3,1
Коригування:			
Охоплення	0,5	5,6	- 5,1
товари для переробки	- 5,2	- 3,6	- 1,6
неформальна торгівля	0,2	2,0	- 1,8
інші товари (гуманітарна допомога, поштові відправлення, немонетарне золото)	0,0	0,5	- 0,5
подорожі	0,6	4,7	- 4,1
комп'ютерні послуги	3,9	0,4	3,5
інші послуги	1,0	1,6	- 0,6
Класифікаційні		-2,0	2,0
CIF / FOB		- 2,0	2,0

Основними чинниками розбіжностей між даними НБУ та Держстату щодо сальдо зовнішньоторговельного балансу є дорахунки НБУ обсягів неформальної торгівлі, витрат подорожуючих та комп'ютерних послуг.

НБУ – Держстат, млрд дол. США	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Товари і послуги (ЗТБ)	-6,2	-7,0	- 6,2	- 5,1	- 8,8	- 1,7	- 1,6
<i>у тому числі:</i>							
неформальна торгівля	-4,2	-4,2	- 2,9	- 2,4	- 2,8	- 1,2	- 1,8
подорожі	-3,6	-4,5	- 5,3	- 5,8	- 5,9	- 4,0	- 4,1
комп'ютерні послуги	0,6	0,7	1,0	1,3	1,9	2,4	3,5
інше	1,0	1,0	1,0	1,8	0,9	1,1	0,8
компенсація НАК Нафтогаз *					-2,9		

* В даних Держстату за 2019 рік 2.9 млрд. дол. США компенсації, отриманої НАК «Нафтогаз України» від ПАТ «Газпром» на виконання рішення Стокгольмського арбітражу 2018 р., відображено як експорт послуг трубопровідного транспорту, тоді як в платіжному балансі – як вторинні доходи

НБУ дораховує «неформальний» імпорт на основі макропоказників

Оцінка неформальної торгівлі :

Для розрахунків використовуються данні Держстату та розрахунки НБУ обсягів споживчого імпорту:

Обсяг роздрібного товарообороту

*

Частка імпортних товарів у роздрібному товарообороті

-

Торгово-транспортна націнка в ціні реалізованих товарів

=

Обсяги реалізованих імпортних споживчих товарів

-

Споживчий імпорт за даними митної статистики (КШЕК)

=

Обсяги неформальної торгівлі

Це дозволяє:

- Більш чітко врахувати «сірий» імпорт та, відповідно, більш коректно відображати стан торгівлі

За статтею «Подорожі» НБУ дораховує витрати подорожуючих та робітників, що працюють за кордоном менше одного року

Оцінка обсягів послуг за статтею «Подорожі» :

Чисельність іноземців, які в'їхали в Україну, та громадян України, які виїхали за кордон, у розрізі країн світу та мети поїздки
(Адміністрація державної прикордонної служби України)

*

Нормативи витрат на одного подорожуючого

Середня тривалість подорожі

*

Середні витрати на добу

- Відшкодування витрат на відрядження за кордон (КМУ)
- Дані вибіркового обстеження подорожуючих (ДССУ)
- Інтернет, тощо.

+

Оцінка витрат робітників, що працюють за кордоном менше одного року

=

Експорт/імпорт за статтею «Подорожі»

Це дозволяє:

- Врахувати витрати подорожуючих на приватні поїздки

Перерахунок імпорту з цін СІФ до цін ФОБ

Перерахунок імпорту з цін СІФ до цін ФОБ :

Держстат (товари, СІФ^{**})

ФОБ^{*}

Транспортування та страхування

Нерезиденти

Резиденти

НБУ (товари)

НБУ (Послуги)

Терміни та поняття:

- *FOB (Free on Board) – вартість товару на кордоні (в порту) країни-експортера
- **CIF (Cost, Insurance, Freight) – вартість товару на кордоні країни-імпортера (до ціни FOB додається вартість страхування та транспортування вантажів від кордону країни-експортера до кордону країни-імпортера)

Інші коригування

Врахування даних банківської звітності:

Банківська звітність про операції з нерезидентами
(файли 1РХ та 2РХ, Постанова Правління НБУ від 13.11.2018 № 120 (зі змінами))

Комп'ютерні послуги
(зокрема експорт послуг, що здійснюється ФОП)

Витрати на утримання посольств
(експорт послуг)

Послуги іноземних представництв
(частково) (експорт послуг)

+

Інші види послуг
(особливо в частині імпорту послуг)

Це дозволяє:

- Врахувати обсяги експорту-імпорту послуг посольств, представництв, ФОП та фізичних осіб, які не охоплюються статистикою Держстату

Детальна інформація щодо узгодження даних ДССУ та показників ПБ щоквартально оприлюднюється у розділі «Статистика зовнішнього сектору, Платіжний баланс, Зовнішня торгівля»

bank.gov.ua/ui/statistic/sector-external#1

Статистика зовнішнього сектору України за методологією 6-го видання "Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції" (МВФ, 2009)

Показники / Період	місяць		квартал		рік	
Платіжний баланс						
Огляд платіжного балансу України	02-2022		IV-2021		2021	
Платіжний баланс України	02-2022		IV-2021		2021	
Зовнішня торгівля	02-2022		IV-2021		2021	
Зовнішня торгівля з країнами ЄС			IV-2021		2021	
Валютна структура розрахунків за статтями поточного рахунку			IV-2021		2021	
Сезонно скориговані дані поточного рахунку			IV-2021		2021	
Грошові перекази	02-2022		IV-2021		2021	
Подорожі			IV-2021		2021	
Міжнародна інвестиційна позиція						
Прямі інвестиції						
Прямі інвестиції за інструментами та секторами			IV-2021		2021	
Прямі інвестиції в Україну						
Операції за інструментами прямих інвестицій за регіонами, країнами світу та видами економічної діяльності			IV-2021		2021	
Залишки за інструментами прямих інвестицій за регіонами, країнами світу та видами економічної діяльності			IV-2021		2021	
Доходи від прямих інвестицій			IV-2021		2021	
Регіональний розріз:						
Залишки за регіонами у розрізі країн			III-2021		2020	